

Nederlandse, de natie van Hugo de Groot, zich bij uitstek verdienstelijk gemaakt had, en nog maakte, voor volkenrecht en humaniteit.

Inderdaad, de humaniteit werd in die naoorlogsjaren niet uit het oog verloren. Naar verhouding had men hier te lande de eeuwen door een sterke sociale belangstelling gehad: de 'armen' waren in andere landen nòg hulpelozer, nòg verlatener geweest. Die belangstelling, die behoefte, medemensens van de fysieke ondergang te redden, richtte zich, nauwelijks waren de verbindingen hersteld, vooral op Centraal- en Oost-Europa. Er ging hulp naar de vluchtelingen in de Baltische landen, naar de krijgsgevangenen in Siberië, vooral naar de slachtoffers van immense hongersnoden in de gebieden van de Wolga. Duizenden jongens en meisjes uit Duitsland werden voor herstel van gezondheid opgenomen in Nederlandse gezinnen: men had familieleden of vrienden in Duitsland, men had een Duits dienstmeisje - zo kwamen veelal de relaties tot stand. De Centrale voor Vacantiekinderen die al in de lente van '18 enkele honderden kinderen uit België, Duitsland en Oostenrijk tijdelijk hier te lande ondergebracht had, zorgde voor de formaliteiten.¹

Comité's in tal van plaatsen beijverden zich voorts om kinderen uit Oostenrijk en Hongarije naar ons land te halen. Landelijk kwamen een protestants-christelijk, een rooms-katholiek, een joods, een socialistisch en een neutraal centraal comité tot stand. Er was daarnaast een apart comité voor Hongaarse kinderen, maar de aandacht richtte zich in de eerste plaats op de jeugd die in het hongerende Wenen te gronde dreigde te gaan. De kindertransporten begonnen in de herfst van 1919 en werden tot in 1926 voortgezet. Dat het totaal aantal Oostenrijkse kinderen dat hier opgenomen werd, tussen de vijftien- en twintigduizend bedroeg (de eerder bedoelde Duitse niet meegerekend), lijkt een redelijke schatting. Vast staat dat zich hier in maart 1926 nog meer dan vierduizend Hongaarse kinderen bevonden.² Grote bedragen waren nodig om die hulp te financieren. Alleen al een inzameling van de drie grootste vakcentrales bracht er in maart 1921 meer dan een half miljoen gulden voor bijeen.³ Maar vooral de persoonlijke relaties waren van belang: relaties tussen de kinderen en de gezinnen die hen liefderijk opgenomen hadden; van die kinderen werden enkele honderden door Neder-

¹ De Centrale werd op 29 juli 1919 door de regering gemachtigd, per maand 560 Duitse kinderen naar Nederland over te brengen. (Min. van buitenlandse zaken, archief, A-dossiers, 185: 'Oostenrijkse, Hongaarse en Duitse kinderen in Nederland'. Men vindt in deze twee bundels enkele verspreide gegevens over de hulpacties 1918-1926.) ² A.v. ³ NVV, *Jaarverslag 1920-1921*, p. 85.